

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **P. C.**

skazanego z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 17 marca 2021 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania

zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 12 grudnia 2018 r., sygn. akt II AKa (...),

w części utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 5 marca 2018 r.,

sygn. akt II K (...),

postanowił:

1. na podstawie art. 544 § 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 pkt 2 lit.a a contrario k.p.k. oddalić wniosek;

2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. M.B., Kancelaria Adwokacka w (...), kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy), w tym 23% podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i złożenie wniosku o wznowienie postępowania;

3. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 5 marca 2018 r., sygn. akt II K (...), skazał P. C. za szereg przestępstw, w tym w pkt VI części rozstrzygającej za czyn polegający na tym, że na przełomie września/października 2012 r. w B., woj. (...), działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, podstępem polegającym na wykorzystaniu braku świadomości spowodowanym podanie J. P. nieustalonej substancji psychotropowej oraz przemocą polegającą na przetrzymywaniu pokrzywdzonej za ręce, przygniataniu ciężarem swojego ciała, co najmniej trzykrotnie doprowadził wymienioną do obcowania płciowego polegającego na odbywaniu z nią stosunków seksualnych oraz przy użyciu środków audiowizualnych utrwalił wizerunek nagiej oraz znajdującą się w trakcie czynności seksualnych pokrzywdzonej i kwalifikując ten czyn z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności.

Po połączeniu tej kary z karami wymierzonymi za inne przestępstwa orzekł wobec P. C. karę łączną 15 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońcy Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 12 grudnia 2018 r., sygn. akt II AKa (...), w części zmienił zaskarżony wyrok, w tym w zakresie kary łącznej pozbawienia wolności, orzekając ją w wymiarze 10 lat. W pkt II utrzymał jednak w mocy wyrok m.in. w zakresie rozstrzygnięcia z pkt VI.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 10 marca 2020 r., III KK (...), oddalił jako oczywiście bezzasadne kasacje wniesione od wyroku Sądu odwoławczego przez Prokuratora Okręgowego w O. oraz obrońcę skazanego.

Obecnie wyznaczony z urzędu obrońca P. C. na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit.a w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. i art. 425 § 2 k.p.k. złożył, za pośrednictwem substytutu, wniosek o wznowienie postępowania, „uchylenie pkt IX wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 5 marca 2018 r., sygn. akt II K (...) i wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 grudnia 2018 r., sygn. akt II AKa (...) w pkt II i uniewinnienie skazanego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O.”. Nadto wniósł „o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z oględzin nagrania audiowideo ([...]) na okoliczność ustalenia, że pokrzywdzona J. P. dobrowolnie podejmowała współżycie ze skazanym już po okresie objętym zarzutem oraz deklarowała dobrowolne współżycie ze skazanym”. Zwrócił się również o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu.

Prokurator Prokuratury Krajowej w pisemnej odpowiedzi na wniosek wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy odnotować, że z treści wniosku jednoznacznie wynika, iż postuluje on wznowienie postępowania jedynie w zakresie, w jakim dotyczyło ono przestępstwa popełnionego na szkodę J. P., przypisanego skazanemu nie w pkt IX części rozstrzygającej wyroku Sądu Okręgowego w O. (ten punkt dotyczył przestępstwa popełnionego na szkodę M. L.), lecz w pkt VI. Błędnie zatem autor wniosku postulował uchylenie m.in. pkt IX wymienionego wyroku, przy czym ta usterka zaistniała zapewne dlatego, że w pkt IX, tyle że części wstępnej wyroku, przedstawiono opis czynu zarzucanego P. C., który miał on popełnić na szkodę J. P.

Tak odczytany wniosek nie jest zasadny, albowiem nie zachodzi wskazana w nim podstawa do wznowienia postępowania w postaci ujawnienia się po wydaniu prawomocnego orzeczenia nowych faktów lub dowodów wskazujących m.in. na to, że skazany nie popełnił czynu, o czym stara się przekonać obrońca. Jego zdaniem, takim dowodem, który „w sposób oczywisty podważa prawdziwość dokonanych, istotnych ustaleń faktycznych, co do zeznań pokrzywdzonej”, jest nagranie rozmowy skazanego z J. P., które na płycie CD dołączono do wniosku. Obrońca twierdzi, iż w trakcie tej rozmowy pokrzywdzona oświadcza, że dobrowolnie jedzie ze skazanym „się zabawić”, wobec czego „wbrew logice jest i nieprawdopodobne, aby najpierw J. P. została przez skazanego wykorzystana seksualnie i to z użyciem przemocy, a następnie dobrowolnie z nim współżyła”. Zarazem autor wniosku tłumaczy, że „zgłoszony dowód w sprawie jest nowym dowodem, gdyż skazany nie wiedział, gdzie przedmiotowy plik z nagraniem się znajduje i czy w ogóle jest w jego posiadaniu. Skazany na skutek pozbawienia wolności nie miał dostępu do nagrania i nie mógł go zdobyć. Skazany w ostatnim czasie za pomocą osób trzecich uzyskał dostęp do nagrania i wnosi o przeprowadzenie z niego dowodu”.

W uzasadnieniu wniosku przytoczono orzeczenia Sądu Najwyższego wskazujące, że nowe fakty lub dowody nakazujące wznowienie postępowania, to takie, które wskazują na wysoki stopień prawdopodobieństwa błędu sądowego w zakończonym prawomocnie postępowaniu (postanowienie z dnia 14 lutego 2007 r., III KO 73/06), stanowią podstawę do graniczącego z pewnością wniosku o błędności wyroku lub co najmniej podstawę uzasadnionego prawdopodobieństwa (postanowienie z dnia 4 lipca 1972 r., Wp 5/72), czy też w sposób wiarygodny podważają prawdziwość przyjętych ustaleń faktycznych (postanowienie z dnia 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96). W nawiązaniu do tych orzeczeń obrońca nader stanowczo twierdzi, że przedłożony dowód „bez wątpienia wskazuje, że wskazane wyroki mogą być błędne”. W rzeczywistości tak nie jest. Z treści wniosku wynika, że jego autor za najważniejszy uważa

przyczoony wyżej fragment, krótkiej zresztą rozmowy, kiedy pokrzywdzona ma oświadczać, że dobrowolnie jedzie ze skazanym „się zabawić”. Po zapoznaniu się z nagraniem rozmowy (wbrew pogładowi prokuratora dowodu tego nie uznano za bezprzedmiotowy), która ma raczej postać jednostronnej wypowiedzi młodej kobiety siedzącej w samochodzie, należy stwierdzić, nie przywiązując wagi do tego, że nie jest pewne, czy osobą utrwaloną na nagraniu jest J. P. (w razie potrzeby byłoby to możliwe do sprawdzenia), że obrońca dalece nieściśle przytoczył wypowiedź wspomnianej kobiety. Mówi ona bowiem, że cyt. „jadę do K., się zabawić, bo mam dzisiaj urodziny. Sama dobrowolnie, przyjechałam se taksówką (...), a teraz jadę se tam gdzie chcę (...)”. Nie jest zatem jasne, dlaczego obrońca twierdzi, że – zakładając, iż chodzi o wypowiedź J. P. – pokrzywdzona mówiła o „zabawieniu się” z P. C. Nie wiadomo również dlaczego obrońca uważa, że mówiąc, iż z okazji swoich urodzin chce (zamierza) się „zabawić”, pokrzywdzona komunikuje w ten sposób, że będzie dobrowolnie z kimś współżyła. Wszak w potocznej polszczyźnie wyrażenie „zabawić się” jest używane w różnym znaczeniu, jednak najczęściej w kontekście udziału w swobodnym spotkaniu towarzyskim i najwyraźniej to ma na myśli, wspominając o swoich urodzinach, kobieta wypowiadająca się na nagraniu. Trzeba też podkreślić, że z nagrania nie wynika, kiedy zostało wykonane, zatem nie wiadomo, dlaczego obrońca twierdzi, iż miało to miejsce po dacie przypisanego skazanemu czynu. W tej sytuacji już mniejsze znaczenie ma okoliczność, że nie jest wykluczona sytuacja, kiedy to kobieta skrzywdzona przez mężczyznę nie zrywa z nim kontaktów, inaczej mówiąc, zdarzają się przypadki, kiedy kobieta zgwałcona przez mężczyznę następnie pozostaje w dobrowolnej intymnej z nim relacji. Trafnie zwrócił na to uwagę w odpowiedzi na wniosek prokurator, wskazując, że „relacje seksualne tożsamyh osób mogą mieć charakter karnie ambiwalentny jak i – karnie adekwatny”. Sumując powyższe należy stwierdzić, że przedstawiony przez obrońcę dowód w istocie w żaden sposób nie świadczy, iż wyroki sądów obu instancji są wadliwe.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uznał, że autor wniosku nie wykazał, iż po prawomocnym skazaniu P. C. za przestępstwo popełnione na szkodę J. P. rzeczywiście ujawniły się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skazany nie popełnił tego czynu – i w konsekwencji oddalił wniosek o wznowienie postępowania. Okoliczności przedstawione w wydanym wcześniej postanowieniu o zwolnieniu skazanego od opłaty od wniosku przemawiały za zwolnieniem go od ponoszenia pozostałych kosztów sądowych postępowania wznowieniowego.

W uwzględnieniu wniosku obrońcy zasądzono na jego rzecz wynagrodzenie za sporządzenie i złożenie wniosku o wznowienie postępowania; ustalając jego wysokość zgodnie z § 17 ust. 4 pkt 1

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 18) oraz przepisem § 4 ust. 3 tego rozporządzenia, zgodnie z którym należne od Skarbu Państwa wynagrodzenie podlega podwyższeniu o stawkę podatku od towarów i usług.